

PROTOCOLS DE LA FIRA MODERNISTA DE TERRASSA

**Proposta elaborada per la Comissió
redactora dels Protocols de la Fira
Modernista**

Terrassa, març de 2014

PROTOCOLS DE LA FIRA MODERNISTA DE TERRASSA

1. ANTECEDENTS

El Modernisme a Terrassa

Terrassa sobresurt en el patrimoni industrial i modernista català. Una bona part de les construccions que comprenen el període del darrer terç del segle XIX fins al primer del segle XX, es desenvoluparen sota els paràmetres del llenguatge modernista, que a la nostra ciutat tingué una gran acceptació i es mantingué vigent anys després dels seus límits cronològics tradicionals. La importància de posar en valor aquest patrimoni es la seva diversitat tipològica i d'usos relacionats amb la vida quotidiana dels terrassencs durant els darrers dos segles, així com la seva vinculació a la indústria tèxtil llanera, que ha caracteritzat la ciutat arreu. Aquesta diversitat d'elements integrats en la xarxa urbana del centre de la ciutat es una peça clau en la consideració de Terrassa com a model especial de les ciutats tèxtils catalanes dels segles XIX i XX.

Creació i objectius de la Fira Modernista

La Fira Modernista de Terrassa va néixer el 2003 a partir d'una iniciativa de la Regidoria de Comerç, Consum i Turisme de l'Ajuntament de Terrassa, amb el clar objectiu de contribuir a la promoció econòmica de la ciutat, i especialment dels sectors comercial i de la restauració, a més d'esdevenir un element de projecció exterior. De seguida va comptar amb la complicitat i l'adhesió de pràcticament tots els sectors de la ciutat. Entitats culturals, socials, associacions de comerciants, institucions i empreses es van sumar amb entusiasme a la proposta des del primer moment.

Actualment, l'Ajuntament de Terrassa assumeix l'organització de l'esdeveniment. El programa i les activitats de la Fira s'acorden en el marc d'una Comissió de seguiment, on participen gremis, associacions i entitats de la ciutat.

La Fira ofereix un espai a totes les entitats i col·lectius de la ciutat que vulguin participar-hi acceptant les condicions de l'organització, i està també protagonitzada per molts ciutadans i ciutadanes que espontàniament hi prenen part amb vestuari d'època i contribueixen a les activitats i l'ambientació. És una gran festa participativa que ha esdevingut un important element de cohesió social i d'identificació ciutadana.

(En l'apartat d'annexos es reproduïxen dos articles que tracten amb més detall sobre la creació i les característiques actuals de la Fira Modernista.)

Necessitat i funció d'uns protocols de la Fira Modernista

Tot i no ser-ne el principal objectiu, la divulgació històrica sí que juga un paper determinant en l'èxit de la Fira Modernista, entenent com a èxit la gran repercussió social que assoleix, i els indiscutibles bons resultats que obté en quant a promoció econòmica i comercial, i projecció de la ciutat. Sense un patrimoni i un rerefons històric de referència, i també molt especialment, sense una àmplia base d'activitats i recreacions que ajuden a explicar i contextualitzar una època, la Fira no tindria el caràcter singular que la fa única, i que ajuda a engrescar els participants, les entitats i els visitants. Aquest és el principal motiu i signe d'identitat de la Fira Modernista de Terrassa, el que la distingeix i la converteix en un esdeveniment especial amb capacitat de projecció i d'atractivitat.

Des de les entitats organitzadores, cal vetllar perquè la Fira conservi aquesta singularitat, o fins i tot perquè la incrementi en les futures edicions. És evident que l'estreta vinculació de la convocatòria amb el patrimoni i les activitats pròpies de l'època que vol recrear és el que li dona el nivell de qualitat que la fa creïble i especial. En el moment en què les activitats comercials o les merament lúdiques desplacin el pes dels elements de divulgació històrica, la Fira perdrà la seva identitat i es convertirà en una festa més, amb elements molt atractius però sense l'ànima que li confereix una posició tan singular. En aquest sentit, és molt important que els diferents agents que contribueixen al desenvolupament de la Fira estableixin quins són aquests elements singulars que assegurin la seva qualitat i especificitat, i que es posin d'acord per promocionar-los i vetllar per la seva presència en les futures edicions.

Un instrument molt eficaç per a aquest objectiu és l'elaboració d'uns protocols, en la línia dels que fa ja alguns anys es van establir per la Festa Major, i a imatge dels que existeixen en poblacions amb festivitats destacades. Els protocols són una normativa que regula, amb major o menor detall, com s'ha de desenvolupar un esdeveniment festiu, tot establint-ne els actes, participants, horaris, espais, etc. I, com a tal normativa, ha de ser aprovada formalment pel poder públic responsable de l'organització de la festa, i comptar amb el consens, o almenys amb el coneixement i l'acceptació per part dels diferents grups, entitats o institucions que hi prenen part.

De la mateixa manera que la ciutat es va proveir, ja fa dècades, d'una normativa que va protegir el patrimoni arquitectònic que justifica la pròpia celebració de la Fira, avui s'ha de dotar d'una normativa que protegeixi aquest patrimoni immaterial que es construeix any rere any amb la participació de tants ciutadans i entitats. La conservació i la promoció d'aquests elements diferencials de la Fira, que són els que necessàriament la relacionen de forma creïble amb la Terrassa de principis del segle XX, és el que assegurarà uns futurs bons resultats en els àmbits social, econòmic i comercial.

2. ELS PROTOCOLS DE LA FIRA MODERNISTA DE TERRASSA

Àmbit temàtic i cronològic

La Fira tracta sobre l'època modernista. És a dir, sobre el patrimoni i l'art d'estil i tendència modernista, i també vol reflectir la societat de l'època del canvi dels segles XIX al XX en general.

Per tant, hi tenen cabuda els elements que

- a)** responguin a les característiques del corrent artístic i cultural denominat Modernisme,
- b)** o que es relacionin amb l'època del canvi dels segles XIX al XX en què estava vigent aquest corrent al nostre país.

Pel que fa a la determinació d'uns límits cronològics, es pot considerar el moment inicial del Modernisme durant els anys noranta del segle XIX. A Terrassa té una importància destacada el 1892, ja que és l'any d'arribada de l'arquitecte Lluís Muncunill. A la nostra ciutat el Modernisme és plenament vigent fins al 1910, quan apareix també amb força el moviment cultural i ideològic del Noucentisme. Ara bé, les manifestacions artístiques persisteixen fins a ben entrats els anys 20. Aquesta època a cavall entre el Modernisme i el que podríem definir com la seva reacció, el Noucentisme, és la que reviu i recrea la Fira Modernista.

Dates de celebració

La Fira Modernista s'ha de celebrar sempre durant el mes de maig. El programa d'activitats de la Fira es desenvolupa durant tot un cap de setmana, des del divendres fins al diumenge. En dies anteriors o posteriors es poden dur a terme altres activitats vinculades, que es poden incloure també al programa oficial.

Actualment la Fira se celebra el segon cap de setmana de maig, i les properes dates de celebració són aquestes:

2014, XII edició: 9, 10 i 11 de Maig

Espai on es desenvolupa

La Fira Modernista es desenvolupa en tots aquells espais de la ciutat on existeix patrimoni modernista.

En general llevat d'alguns indrets singulars interessants pel seu patrimoni però que es presenten aïllats del nucli important del centre podríem concretar:

Centre històric: Ens referim als carrers i vies que queden situats dins l'espai delimitat pel passeig del Vint-i-dos de Juliol, al nord, el Parc de Vallparadís, a l'est, la carretera de Montcada, al sud, i la Rambla d'Ègara, a l'oest.

Ca n'Aurell: Parc de Sant Jordi, plaça Freixa i Argemí, carrer de Volta i plaça del Progrés.

Podem considerar que la Fira ocupa dos eixos que es creuen més o menys perpendicularment:

Eix d'oest a est: Parc de Sant Jordi (Masia Freixa) – carrer Volta – Rambla d'Ègara (Mercat de la Independència) – raval de Montserrat (Ajuntament) – plaça Vella – carrer de la Font Vella (Casa Alegre de Sagrera) – passeig del Comte d'Ègara – Avinguda de Jacquard (Casa Baumann) – Escoles Industrials

Eix de nord a sud: Rambla d'Ègara (Museu de la Ciència i la Tècnica de Catalunya) – raval de Montserrat – carrer de la Unió – plaça de Salvador Espriu – carrer Major – carrer de la Rutlla – passeig del Vapor Gran – plaça Nova

Actes essencials de la Fira

La Fira Modernista compta amb una sèrie d'actes imprescindibles en qualsevol edició que es celebri. Són els actes que distingeixen i defineixen la Fira, i han de formar part sempre del programa oficial, amb les següents característiques:

- **Inauguració:** acte realitzat el divendres orientat a la mateixa ciutadania de Terrassa, a més de ser el moment institucional d'inici de la Fira ha de ser també un moment de trobada ciutadana i de reconeixement al propi esdeveniment. Sempre que sigui possible, la inauguració de la Fira coincidirà amb la inauguració d'una exposició, la presentació d'algun element artístic, servei, etc., o la celebració d'una conferència, xerrada, concert, etc., que permeti la convocatòria d'un acte social i la realització de parlaments oficials a càrrec dels representants de les institucions i entitats implicades.

- **Visites guiades al patrimoni arquitectònic i artístic modernista.** Consistiran en visites a espais o edificis concrets, i en rutes temàtiques a l'entorn d'algun contingut o idea específica. Les visites seran a càrrec de personal especialitzat i amb la formació necessària per oferir continguts de qualitat i dissenyades amb la intenció d'atreure visitants de dins i especialment de fora de la ciutat. S'oferiran les visites en horaris alternatius, i a ser possible durant més d'un dia de la Fira per permetre la màxima assistència.

- **Fira de Ciutats Modernistes.** La Fira de Ciutats Modernistes se celebra al raval de Montserrat, ocupant preferentment l'espai situat entre els edificis modernistes del Mercat de la Independència i l'Ajuntament. Els estands ocupats per les ciutats o territoris que promocionaran els seus elements modernistes han de mantenir una estètica d'època incorporant elements adients (fusta, tendals, teles, etc.). Les ciutats o territoris que hi participin han de tenir patrimoni arquitectònic modernista en bones condicions de conservació i que es pugui visitar, o almenys algun element artístic important de l'època, ben conservat i visitable. També podran participar en aquest espai altres centres públics o equipaments que disposin de patrimoni o d'elements artístics modernistes visitables, o que tinguin com a objectiu l'estudi o la difusió de l'època o l'estètica modernista.

- **Mercat d'Artesania.** En el marc de la fira se celebra el mercat modernista, que estarà format principalment per parades dels següents àmbits: Artesania, Alimentació Artesana, Flors, Planter, Productes Agroalimentaris i de Pagès, així com diferents tallers d'ofici, demostratius i participatius.

El Mercat d'Artesania incorporarà criteris de rigorositat i respecte a l'època que hauran de complir els participants per tal d'aconseguir el màxim nivell possible de recreació de l'època modernista.

El Mercat d'Artesania no és únicament un espai de venda, sinó també un espai on es poden conèixer i on es recullen els oficis artesans, eines, instruments, objectes i aliments propis de l'època que recrea la Fira Modernista.

(Veure les condicions de participació als Annexos).

- **Circ d'època.** Durant la Fira Modernista tenen lloc actuacions de circ d'aprop. Es tracta d'espectacles que poden ser representats al carrer a l'aire lliure, o presentats en la tradicional carpa de circ, i que recreen números o personatges de circ que eren vigents en l'època modernista.

- **Cercavila i actuacions dels grups de cultura popular.** El dissabte a la tarda té lloc una cercavila on participen els grups de cultura popular i tradicional de la ciutat. La cercavila fa un recorregut pels carrers del centre històric, i acaba amb una actuació final de lluïment. Durant el recorregut, els grups poden fer actuacions adients al ritme i la forma de l'acte. Els grups participants han de correspondre a manifestacions de la cultura popular existents en l'època modernista, i portaran vestuari adient i instruments propis o vinculats a l'època. Els Gegantons Modernistes, entremès de cultura popular creat especialment per a la Fira Modernista, sempre pren part de la Cercavila ocupant un lloc preferent.

- **Activitats gastronòmiques i oferta específica de restauració.** La Fira comptarà amb espais dedicats a la promoció d'activitats o productes gastronòmics propis de Terrassa o la seva comarca, o típics de l'època. Els productes que formin part d'aquesta oferta han de tenir una vinculació amb la cuina tradicional del territori.

- **Exposicions.** Durant la Fira es promourà que les institucions i les entitats presentin exposicions relacionades amb les disciplines artístiques pròpies del Modernisme, artistes de l'època, personatges singulars o aspectes històrics vinculats. Aquestes exposicions tindran lloc preferentment en espais emblemàtics o equipaments situats dins de l'espai de desenvolupament de la Fira.

- **Acte de cloenda de la Fira.** La Fira es tancarà amb un acte específic el diumenge a la tarda que constituirà el relleu cap a l'edició de l'any següent. L'acte tindrà lloc en un indret o edifici emblemàtic de l'espai de desenvolupament de la Fira, i servirà per anunciar algun detall de la següent edició.

- **Participació de grups i col·lectius ciutadans.** Durant la Fira es promourà també la presència dels grups de cultura popular terrassencs que desenvolupen actuacions vinculades a l'època modernista, així com de col·lectius de ciutadans que realitzin actuacions vinculades a l'estètica modernista o l'època. En els casos dels grups que requereixin d'acompanyament musical, o dels que desenvolupen actuacions musicals, i específicament pel que fa als conjunts corals o les bandes de música, hauran de dedicar una part important del seu repertori a música o cançons pròpies de l'època o que hi tinguin una relació directa.

Tipologia dels participants de la Fira Modernista

La Fira Modernista presenta una gran diversitat de persones, grups o entitats participants, que han de complir amb alguns requisits per tal de garantir la vinculació amb l'època que recrea l'esdeveniment, i sense els quals no es pot formar part del programa oficial de la Fira:

Comerços i establiments que organitzin alguna activitat dins del programa. Han d'estar situats en l'espai de desenvolupament de la Fira, i incorporar elements d'ambientació d'època a l'aparador o a l'interior del mateix local, o al personal que l'atén.

Establiments de restauració (restaurants, bars, etc.) situats dins de l'espai de desenvolupament de la Fira. Han d'oferir un menú o degustació "modernista" (específic amb motiu de l'esdeveniment). Aquest menú o degustació ha d'incloure referències a noms, productes o receptes pròpies de l'època modernista.

Artesans i venedors no sedentaris. Podran participar als espais dedicats al mercat d'artesanía o fira de productes alimentaris, sempre que compleixin amb les obligacions establertes per l'organització i siguin seleccionats. Hauran d'incloure elements d'ambientació als punts de venda i portar vestuari o complements de l'època.

Grups de cultura popular i tradicional. Els grups participants han de correspondre a manifestacions de la cultura popular existents en l'època modernista, i portaran vestuari o algun complement vinculats a l'època.

Entitats culturals, socials, esportives i artístiques. Les entitats que programin actuacions o activitats incloses al programa han de vetllar per la vinculació d'aquestes amb l'època recreada per la Fira, i incloure el màxim d'elements d'ambientació possible.

Artistes i intèrprets. Els artistes o grups que representin espectacles o duguin a terme actuacions durant la Fira hauran d'incorporar vestuari d'època i realitzar activitats vinculades a l'època per la seva estètica o característiques d'execució.

Empreses i particulars. Poden participar organitzant activitats que tinguin una vinculació amb l'època modernista, i sempre que mantinguin una adaptació a l'estètica de l'època (vestuari, decoració, etc.).

Ambientació de la Fira: requeriments, característiques

L'ambientació d'època dels espais i llocs on es desenvolupa la Fira és un dels seus elements característics principals. Per tal de garantir-la, els establiments participants (comerços, restaurants, etc.) han d'incorporar necessàriament elements que els vinculin amb aquesta època modernista, almenys en algun d'aquests punts:

a) en el cas dels comerços, als aparadors o espais d'exposició comercial, de forma destacada i evident.

b) en el cas dels establiments d'hostaleria (bars i restaurants), en el parament de les taules i cadires o en general l'espai dedicat a la clientela.

c) en el cas de les terrasses dels establiments d'hostaleria, han d'incorporar algun element d'època en el seu entorn general.

d) en tots els establiments, el personal que atengui al públic ha de portar preferentment vestuari d'època, o, com a mínim, alguna peça concreta que inequívocament remeti a l'època (barret, camisa, armilla, davantal, etc.).

e) les entitats que instal·lin una parada en el marc de la Fira, hauran de tenir cura que aquesta mantingui una coherència amb els elements estètics de l'època, i que les persones que l'atenguin vesteixin un vestuari també adient a l'època modernista.

Per tal de fomentar l'ambientació de la ciutat i dels assistents a la Fira, s'organitzaran **concursos participatius adreçats a comerços, establiments de restauració, carrers, parades de venda del mercat modernista, persones amb vestuari d'època, o altres.**

Els establiments i carrers que participin en aquests concursos hauran d'estar situats dins l'espai de desenvolupament de la Fira. Un jurat nomenat per la Comissió organitzadora de la Fira valorarà l'ambientació i el vestuari més elaborats i fidels a l'època, així com la singularitat de les activitats complementàries que es duguin a terme, dels diferents àmbits de participació: comerços, restauració, carrers, parades de venda, vestuari, o altres. En tots els casos els premis dels concursos seran obsequis, promocions o diplomes de reconeixement, i no podran consistir en imports econòmics.

Durant les setmanes prèvies a l'esdeveniment s'impulsarà la celebració de tallers de formació o elaboració d'elements propis de la Fira (vestuari, complements, etc.) que hauran de correspondre a l'estètica i les característiques artístiques del Modernisme.

Presentació de propostes per participar a la Fira Modernista:

Els grups, entitats o persones interessades en participar a la Fira i formar part del seu programa, hauran de presentar una proposta escrita que incorpori tots els aspectes necessaris pel desenvolupament de l'activitat:

- Descripció de l'actuació o activitat que es vol dur a terme i operativa de funcionament.
- Informació sobre el grup o persones participants.
- Fotografies (o descripció) dels elements de vestuari i d'ambientació que s'incorporaran a l'activitat o a les persones actuant.

La Comissió organitzadora de la Fira estudiarà les diferents propostes presentades, i les acceptarà sempre que compleixin els requisits d'actuació establerts en aquests protocols, i sempre que ho permetin les condicions tècniques i pressupostàries de l'organització de la Fira.

Elements de difusió i anunci de la Fira

La Fira Modernista tindrà uns elements específics de comunicació i difusió, que almenys hauran de ser:

- El cartell. Cada edició de la Fira comptarà amb un cartell propi que la identifiqui i que esdevindrà la imatge de referència en totes les aplicacions publicitàries i les accions comunicatives que es duguin a terme. El cartell ha d'incorporar algun element històric o artístic propi de la Terrassa de l'època, i el seu resultat final pot respondre a l'estètica modernista o fer-ne una interpretació actual.
- El programa. Cada edició de la Fira ha de tenir almenys un programa de mà on figurin les dates, les activitats, els espais i els horaris. El programa pot incorporar també textos o imatges sobre l'època modernista i molt especialment sobre personatges, edificis o esdeveniments de la ciutat vinculats amb el Modernisme.

- La web i les xarxes socials. La Fira Modernista comptarà amb una web pròpia amb la informació de l'esdeveniment que estarà vinculada a les xarxes socials.

Seguiment i revisió dels Protocols

La Comissió de seguiment de la Fira Modernista, convocada per l'Ajuntament de Terrassa, i on estan presents representants dels comerciants, de les entitats de cultura popular i del sector de la restauració, té la funció de vetllar per la correcta aplicació d'aquests protocols en l'elaboració i la coordinació del programa d'activitats de cada edició de la Fira Modernista.

Així mateix, la Comissió podrà proposar a l'Ajuntament la modificació del text o la introducció de nous conceptes en aquesta normativa si noves circumstàncies ho fan aconsellable per tal de protegir i potenciar la singularitat i el nivell de qualitat de l'esdeveniment, i específicament la seva vinculació amb l'època modernista a què vol fer referència.

ANNEXOS

1. Com va néixer la Fira Modernista

La idea de fer una fira a Terrassa, va sorgir en veure que a moltes ciutats i pobles de Catalunya hi ha un dia assenyalat que és fira, en aquest cas a Terrassa hi havia la de primavera i la de tardor o la d'estiu i hivern, però amb el pas dels anys s'havien anat perdent, fins al punt que ja no en quedava res. Des de la Regidoria de Comerç, Consum i Turisme, l'any 2002 vàrem començar a pensar com recuperar una de les fires, la de la Santa Creu o primer de maig, amb dues finalitats: com a oportunitat de negoci per la ciutat, i com a oferta turística per atreure visitants.

En primer lloc es va començar a treballar en un projecte en què el fil conductor seria el modernisme, pel gran patrimoni que tenim a la ciutat, sobretot pel que fa a les fàbriques i vapors, i pel motor econòmic i cultural que havia estat el moviment de l'època. A banda de que enlloc hi havia cap fira modernista i la de Terrassa podria ser la primera. Un cop es va anar perfilant com hauria de ser la fira i els espais que ocuparia, es va anar a plantejar la idea a l'alcalde i l'equip de govern, que ho van trobar encertat, i a partir d'aquest moment es van crear uns equips de treball i es va iniciar un procés de reunions amb entitats ciutadanes, ja que el que es pretenia era organitzar en primer lloc una fira per la ciutat i pels seus ciutadans, amb un plantejament totalment participatiu.

El pressupost que es va adjudicar per l'organització de la fira era modest, però per contra tothom hi va posar molta il·lusió i ganes de treballar, tant el propi personal de l'Ajuntament com els grups de cultura popular, gremis, associacions i les empreses que van esponsoritzar part de la fira.

El maig del 2003 es va celebrar la primera edició de la Fira Modernista, i l'èxit que va obtenir fou tan espectacular que va sorprendre la pròpia organització. Els dos dies de fira van transcórrer amb un ambient festiu, agradable, tranquil, sense cap desordre, amb la ciutat gaudint de l'ambient al carrer. Com anècdota la gent pel carrer et deia "quina bona idea que heu tingut, hem sortit de casa al matí tota la família, son les nou del vespre i encara estem voltant, ens ho hem passat molt bé, hem fet i vist moltes coses i ens en queden per fer, demà tornarem a sortir i l'any que ve ens vestirem de l'època".

Això és, doncs, el que es pretenia: una fira on la societat civil fos el principal protagonista, una fira de la ciutat, i que seduís a gent de fora a venir a Terrassa per conèixer-la, visitar-la, descobrir-la i que els fes venir ganes de tornar-hi. La fira és possible gracies als ciutadans de Terrassa i de totes les seves institucions.

La meva anècdota particular va ser el dissabte al matí en sortir de casa i veure que els carrers es despertaven com ara fa cent anys, la gent anava vestida de treballador o de senyor, els venedors muntaven les parades, els espectacles s'instal·laven, els menestrals ensenyaven vells oficis i la gent es veia feliç, era un dia de festa. Vaig pensar: la idea s'ha fet realitat, la Fira ha començat, i em vaig emocionar...

Maria Costa (regidora de Comerç i Turisme de l'Ajuntament de Terrassa entre 1999 i 2007), revista Vallesos tardor-hivern 2013.

2. Una descripció de la Fira Modernista

A principis del segle XX Terrassa era ja una important ciutat industrial que es trobava en plena expansió econòmica i social. El desenvolupament de la indústria tèxtil l'havia convertit en una de les capitals catalanes del sector, i les famílies burgeses que creaven les noves fàbriques i presidien les institucions de la ciutat es deixaven seduir pels nous corrents artístics i estètics, el que avui coneixem com a Modernisme. En aquella ciutat no gaire gran, de poc més de 20.000 habitants, i totalment abocada a la producció tèxtil, anomenada sovint com “la ciutat del fum” o “la ciutat de les xemeneies”, els exemples d'arquitectura modernista es van estendre a una tipologia molt variada d'edificis, que representaven pràcticament totes les etapes del procés industrial. Així, a més de les mansions burgeses que es construïen o es reformaven per mostrar la posició i el bon gust dels seus propietaris, també les fàbriques, els magatzems, les escoles, els casinos i els edificis públics o de serveis, s'adaptaven a les tendències artístiques modernes i anaven transformant i singularitzant el paisatge urbà.

La ciutat vallesana ha tingut la sort, o l'encert, de conservar fins avui gran part d'aquest patrimoni arquitectònic, malgrat algunes notables pèrdues com el Dispensari Mèdic o el Grup Escolar Torrella, un edifici enderrocat als anys seixanta que avui seria també una icona ciutadana. A més del seu indiscutible valor artístic, la característica més destacada d'aquest patrimoni modernista és que es troba força concentrat en un reduït espai del centre històric, i que constitueix una mostra completa dels diferents elements de la ciutat industrial. Un recorregut per l'actual paisatge del centre urbà, amb el seu entramat d'antics carrers i edificis emblemàtics, permet al visitant acostar-se al batec diari d'aquella comunitat dedicada a la producció tèxtil, on també hi tenien cabuda la cultura, l'art, les modes i els entreteniments propis de l'època.

Precisament la Fira Modernista pretén recrear aquest ambient de la ciutat industrial, incorporant a aquest inigualable entorn format per l'arquitectura de l'època els personatges i les situacions quotidianes que es vivien cent anys enrere. S'organitzen un munt d'activitats de tipologia molt diversa amb voluntat d'abastar tots els gustos, edats i preferències, i amb el comú denominador de la referència a l'estètica modernista, o l'època en què estava vigent (finals del segle XIX i primer quart del XX). Un extens mercat amb parades d'època, demostracions d'oficis, aliments artesans, exposicions, jornades de portes obertes als museus, visites guiades als principals edificis, conferències, espectacles de carrer i als teatres, tallers infantils i per a adults, cercaviles i exhibicions de cultura popular, projeccions de cinema, concerts, balls amb música de l'època, cantades de caramelles i actuacions de corals, concentracions i desfilades de cotxes i motos antics, bandes musicals, tómboles, actuacions de circ, recreacions històriques amb esdeveniments o personatges de la Terrassa del 1900, engalanament dels carrers i dels edificis emblemàtics... Tot això i encara moltes més activitats formen part del programa de cada nova edició de la Fira, de manera que el visitant pot tenir realment la sensació d'endinsar-se en una època de ressonàncies brillants i no tan llunyana: el temps dels nostres besavis o rebesavis.

Però possiblement el principal atractiu de la Fira és com viu l'esdeveniment la pròpia ciutadania de Terrassa. Moltes persones decideixen sortir al carrer completament vestits d'època. En alguns casos, autèntiques obres d'art de la indumentària que recreen fins a l'últim detall amb els millors teixits, sense oblidar els complements ni els fantasiosos pentinats. En d'altres, peces de roba més modestes elaborades

manualment en algun dels tallers que se celebren a la ciutat durant les setmanes anteriors a l'esdeveniment. Senyors i dames de la burgesia, mestres i alumnes, minyones, capellans i escolanets, militars, obrers i obreres, joves de passeig, cambrers o dependents són alguns dels personatges que es troben pels carrers i als racons més insospitats de la ciutat, en situació d'aparent normalitat. Es fa difícil saber fins a quin punt aquests ciutadans "modernistes" són participants o protagonistes de la Fira, amb naturalitat van passant d'un paper a l'altre.

També els comerços transformen durant 48 hores els seus aparadors i els espais d'atenció, decorant-los amb aparells o equipament d'època, i traient del bagul articles que feia dècades que no vèiem. Bars i restaurants atenen una clientela nombrosa amb ofertes i menús preparats expressament per a l'ocasió, que no obliden productes o receptes que eren ben habituals als salons de principis del segle XX. L'ambientació dels establiments i el vestuari donen un toc inconfusible a una oferta d'oci i restauració que surt dels locals i s'escampa també per terrasses, carpes artesanes i parades d'entitats.

Aquesta extraordinària ambientació, no només del espais i edificis, sinó també dels propis ciutadans, no seria possible sense la participació entusiasta i veritablement espontània de la ciutadania. Els terrassencs s'han fet seva la festa, i és motiu d'orgull, i de comentari entre veïns i amics, participar-hi d'una manera més o menys activa per atreure l'interès dels nombrosos visitants de fora de la ciutat. Nombroses entitats culturals i esportives, grups de cultura popular, empreses de serveis, o senzillament col·lectius i grups d'amics, aprofiten la Fira per actuar dins del programa d'actes, o senzillament adaptar alguna de les seves activitats habituals a l'esperit de l'època modernista.

Òbviament, les rutes guiades i les visites als edificis construïts pels principals arquitectes del modernisme terrassenc (Lluís Muncunill i Josep M. Coll i Bacardí en són els exemples més destacats) són un altre dels al·licients per a locals i forasters. Els motius florals o relacionats amb la natura, les formes arrodonides, els delicats treballs de la fusteria o el ferro, els vitralls ben colorits, les façanes voluptuoses i plenes de fantasia, tots aquests signes identificatius del llenguatge arquitectònic modernista es troben ben presents en una espectacular mansió burgesa com la Casa Alegre de Sagrera, el Teatre Principal o el Gran Casino. Encara més impactant resulta la visita al que és un dels exemples de fàbrica construïda segons l'estètica modernista més bells i ben conservats del continent: el Vapor Aymerich, Amat i Jover, avui seu d'un Museu Nacional de la Ciència i de la Tècnica que mostra de manera magistral les dependències i el funcionament d'un centre de producció tèxtil. Altres naus, magatzems i establiments coneguts amb el nom dels seus primers propietaris obren les seves portes, en alguns casos per única vegada a l'any, per donar a conèixer aquest patrimoni únic. Els museus de la ciutat i algunes exposicions temàtiques complementen tota aquesta oferta, així com una fira de les principals ciutats modernistes de Catalunya que se situa al davant de l'Ajuntament, un edifici per cert també modernista.

Cada any, el segon cap de setmana de maig, Terrassa fa un autèntic salt en el temps cap a una època que va deixar una empremta inesborrable en la ciutat, i sens dubte en el conjunt del país. Una època que va estar marcada no només per la difusió d'aquest imaginatiu estil artístic que es va anomenar, de forma una mica despectiva, "*modernisme*", sinó també pel desenvolupament econòmic i les profundes transformacions socials. Si gireu el cap i veieu arribar una parella de nuvis amb el seu

carruatge seguida per la comitiva de convidats amb impecables vestits noucentistes, mentre per un altre carrer desfila una manifestació d'obriers reclamant millores a les dures condicions de treball de la fàbrica tèxtil, no ho dubteu, heu arribat a la Fira Modernista de Terrassa.

Jordi Garreta Clusella (cap del Servei de Turisme de l'Ajuntament de Terrassa), revista Vallesos tardor-hivern 2013.

3. Condicions de participació al Mercat Modernista:

Per tal d'aconseguir el màxim de recreació modernista serà determinant per ser seleccionat accomplir els següents requeriments:

Ambientació:

La posada en escena dels llocs de venda intentarà recrear al màxim l'escenografia típica de l'època. Els participants s'hauran de vestir adequadament per a l'esdeveniment modernista. Les parades també s'hauran d'ambientar, seguint aquests criteris:

- S'admetran materials naturals, fustes, robes, etc.
- S'hauran d'amagar les estructures metàl·liques i els materials sintètics d'estil actual.
- No s'acceptaran parades/carpes metàl·liques o de materials sintètics sense decorar.

Els altres elements que necessàriament formin part de l'estructura de la parada hauran d'evocar en la mesura del possible l'època. En aquest sentit es tindrà també en compte l'atrezzo i complements que puguin aportar decoració i ambientació a l'activitat pròpia de l'època.

Es valorarà positivament el fet d'instal·lar un petit taller demostratiu al costat de la parada de venda (amb les eines característiques de l'ofici), ja que el que es pretén és mostrar els oficis al públic assistent, i el màxim de coneixement dels productes representats i dels diferents processos i tècniques d'elaboració,

També es valorarà el fet de realitzar i exhibir treballs i oficis representatius de l'època modernista o peces inspirades en el Modernisme, especialment les que facin referència al nostre patrimoni local.

A la parada ha d'assistir obligatòriament el titular que ha acreditat l'homologació artesana o de mestria, per tal de poder comunicar i explicar adequadament la singularitat dels productes exposats i el procés i les tècniques propies d'elaboració.

A fi i efecte d'implicar als venedors participants i estimular la recreació, escenografia i ambientació del mercat modernista, es celebrarà un concurs de decoració/ambientació de les parades de venda.

Selecció dels participants: La selecció dels participants es realitzarà seguint el procediment que estableixen les bases aprovades per l'organització de la Fira, i d'acord amb els criteris explicitats en aquests protocols.

4. Relació dels edificis més interessants del Modernisme a Terrassa

- Ruta Central

- 1.** Vapor Aymerich, Amat i Jover (mNACTEC)
- 2.** Mercat de la Independència
- 3.** Confiteria Vídua Carné (Farmàcia Albiñana)
- 4.** Casa Joaquim Freixa
- 5.** Societat General d'Electricitat
- 6.** Ajuntament de Terrassa
- 7.** Antic Ajuntament de Terrassa. Sala d'actes de l'antic Institut industrial
- 8.** Magatzem Cortés i Prat
- 9.** Casa Alegre de Sagrera
- 10.** Gran Casino
- 11.** Casa Concepció Monset
- 12.** Casa Baltasar Gorina
- 13.** Cases de cal Maurí
- 14.** Magatzem Pasqual Sala
- 15.** Magatzem i Casa Emili Matalonga
- 16.** Magatzem Emili Matalonga
- 17.** Teatre Principal
- 18.** Casa Jacint Bosch
- 19.** Magatzem Corcoy
- 20.** Magatzem Joaquim Alegre
- 21.** Magatzems Torras
- 22.** Quadra del Vapor Ventalló

- 23.** Fàbrica i magatzem Marcet i Poal
- 24.** Quadra de la fàbrica Izard
- 25.** Masia Freixa
- 26.** Hotel Peninsular
- 27.** Círcol Egarenc
- 28.** Casa Joan Barata
- 29.** Casa Josep M. Coll i Bacardí (Casa Baumann)
- 30.** Palau d'Indústries (Escola Industrial)

- Ruta del ferrocarril del Nord

- 31.** Vapor Albiñana i Ribas
- 32.** Condicionament Terrassenc
- 33.** Estació del Nord
- 34.** Casa Pere Romaní
- 35.** Casa Ignasi Escudé i Galí
- 36.** Casa Joaquina Pujals, Vídua Alegre
- 37.** Casa Pere Comerma
- 38.** Escola Municipal d'Economia Domèstica
- 39.** Impremta Ventayol
- 40.** Magatzem Miquel Boix
- 41.** Magatzem i despatx Joan Fontanals
- 42.** Casa Antoni Pous
- 43.** Casa Marsà
- 44.** Casa Mercè Pous Cunill

- Ruta complementària

- 45.** Edifici del Cafè Colón
- 46.** Casa del Bunyolero
- 47.** Fàbrica Pere Font Batallé
- 48.** Asil Busquets
- 49.** Col·legi Terrassenc
- 50.** Casa Marià Ros
- 51.** Quadra del Vapor Ros
- 52.** Casa Carles Pagès
- 53.** Magatzem Alfons Sala
- 54.** Banc de Terrassa
- 55.** Escola Municipal de Pàrvuls
- 56.** Taller Gibert i Junyent
- 57.** Naus de la fàbrica Saphil
- 58.** Convent de les Josefines
- 59.** Xemeneia de la Bòbila Almirall
- 60.** Parc de Desinfecció

- Ruta de les xemeneies

- 61.** Xemeneia Vapor Amat
- 62.** Xemeneies de la Tintoreria Llanera, S.A.
- 63.** Xemeneia del Vapor Montset (Fàbrica Badiella)
- 64.** Xemeneia de la Societat Anònima de Pentinatge i Filatures de Llana (SAPHIL)
- 65.** Xemeneia de la Bòbila Almirall
- 66.** Xemeneia de la Fàbrica Terrassa Industrial (TISA)
- 67.** Xemeneia de la Fàbrica Monset i Guardiola

5. Plànol dels edificis modernistes de Terrassa

1 Ajuntament de Terrassa	8 Gran Casino	15 Casa Josep Maria Coll i Bacardí (Casa Baumann)
2 Casa Alegre de Sagrera	9 Masia Freixa	16 Estació del Nord
3 Casa Baltasar Gorina i Concepció Montset	10 Mercat de la Independència	17 Condicionament Terrassenc
4 Casa Jacint Bosch	11 Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya	18 Magatzem Joaquim Alegre (Arxiu Tobella)
5 CECOT / Antic Magatzem Pasqual Sala	12 Sala Muncunill	19 Magatzem Corcoy
6 Círcol Egarenc	13 Societat General d'Electricitat	20 Cases de cal Maurí
7 Confiteria Vídua Carné (Farmàcia Albiñana)	14 Teatre Principal	21 Escola Industrial